

YENİDEN ÖNEM KAZANMAKTA OLAN BİR BİTKİSEL LİF : RAMİ

Yrd. Doç. Dr. Nilüfer ERDEM
E.Ü. Müh. Fak. Tekstil Müh. Bölümü İZMİR

Rami; yüzyıllardan beri Uzakdoğuda yetiştirilmekte olan bir bitkisel lifdir. Özellikle Uzakdoğuda rami lifleri yaygın olarak kullanılmış ve 1980'li yıllarda yeniden Amerika ve Avrupa pazarlarında önem kazanmıştır. Son yıllarda rami üretimi ve lif eldesi üzerinde geniş çaplı çalışılmakta ve rami lifleri çeşitli kumaşların üretiminde tek başına ya da diğer liflerle karışım şeklinde kullanılmaktadır. Bu makede, rami liflerinin özelliklerine, üretimine ve kullanımına kısaca değinilmiştir.

A VEGETABLE FIBRE THAT HAS BEEN REGAINING IMPORTANCE: RAMIE

Ramie; that has been being grown in the Far East for many centuries is a vegetable fibre. The ramie fibres have been used for a wide variety of products in the Far East and they have regained importance in American and European markets in 1980's. Recently the production and processing of ramie have been studied widely and ramie fibres have been used alone and blended with other fibres in the production of various types of fabrics. In this paper; properties, production and uses of ramie fibres are briefly outlined.

1. GİRİŞ

Bitkisel liflerin, tohum liflerinden (pamuk) sonra gelen en önemli grubunu sak lifleri teşkil eder. Bir sak lifi olan rami (*Bohemeria nivea*) çok eskiden beri Çin, Japonya gibi Uzakdoğu ülkelerinde dokuma hammaddesi olarak kullanılmasına rağmen Avrupa ve Amerika'da birkaç yüzyıldan beri tanınmaktadır (4). Bunun nedeni özellikle saktan lif eldesinin zor ve zahmetli oluşu ile çok el emeği gerektirmesine bağlıdır. Ancak günümüzde modern makinalarla bu teknik güçlükler aşılmıştır (3,4).

Rami lifleri, sağlamlığı, inceliği ve parlaklığı nedeniyle İkinci Dünya Savaşı sırasında Amerika ve Avrupa ülkelerinde önem kazanmış ve üretimi giderek artmıştır (4). Günümüzde rami tarımı dünyada ol-

dukça geniş alana yayılmıştır. Başta Uzakdoğu ülkeleri olmak üzere Çin, Hindistan, Tayland, Güney Kore, Endonezya, Seylan, Fi-lipinler, Japonya, Cezayir, Mısır, Libya, Fransa, İtalya, İspanya, Rusya, Amerika, Arjantin ve Brezilya'da üretilmektedir (2, 4, 3). Bu ülkeler içinde uluslararası ticarete yalnız Brezilya, Çin, Filipinler ve Japonya önemli rol oynar. Rami üreticisi olmalarının yanı sıra ilk üçü önemli rami ihracatçısı durumundadır (4).

Rami liflerinin üretimi ile ilgili istatistikî bilgiler çoğu zaman kesin olmamaktadır. Rami lifleri genellikle resmi istatistiklerde ayrı bir kalem olarak gösterilmemekte, keten, jüt gibi diğer sak lifleri ile birlikte "diğerleri" olarak belirtilen bölümde verilmektedir.

Hester, S. ve Yuen, M.'nin (4), Belkin, L.'ye atfen bildirdiğine göre Çin dünya ham rami ihtiyacının % 75'ini, Brezilya % 20'sini ve Filipinler % 5'ini karşılamaktadır.

Ülkemizde rami yetiştirilmemektedir. Ancak 1950 yılında Antalya'da deneme amacıyla rami yetiştirilmiş ve raminin Antalya, Tarsus bölgeleri iklim ve toprak koşulları içinde yetişebildiği ve geliştiği saptanmıştır. Bu deneme ve araştırmalar sonucu elde edilen rami liflerinin yeterli uzunluğa ve mukavemete sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Antalya'da yetiştirilen rami liflerinin kızıl kahve rengine sahip olduğu, ancak ağartma işleminden sonra renklerinin tamamen beyaz ve ipek parlaklığına ulaştığı saptanmıştır (2,1).

Bu olumlu sonuçlara ve raminin ülkemizde kültüre alınması gereken önemli bir lif bitkisi olduğunun saptanmasına rağmen çalışmalar, ekonomik olmadığı gerekçesiyle adaptasyon aşamasında kalmıştır (2).

Uzun süre rami üzerinde araştırma ve üretim çalışmaları yapılmamıştır. 1991 yılı ilkbaharında E.Ü. Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü'nün Bornova'da deneme tarlası kurulmuş, bu amaçla Ame-